

บทที่ 4

อาณาจักรฟูนัน (คริสต์ศตวรรษที่ 1-5)

คำว่า "ฟูนัน" (Funan) จีนเป็นผู้เรียก และคงจะออกเสียงเพี้ยนจากภาษาฟูนัน มีความหมายว่าภูเขา เช่นเดียวกับคำว่า ฟนม (phnom) ในภาษาขอม ดังนั้น ราชอาณาจักรนี้จึงทรงพระนามว่า "เจ้าแห่งภูเขา" (Kings of Mountain) หรือมีพระนามตามภาษาสันสกฤตว่า "ไศละราชา" (Shailaraja)

บริเวณที่เป็นที่ตั้งของอาณาจักรฟูนันนั้น ศูนย์กลางของอาณาจักรฟูนันอยู่ในบริเวณที่ราบปากแม่น้ำโขง ขณะที่มีความเจริญสูงสุด อาณาเขตได้ครอบคลุมไปจนถึงประเทศเวียดนามใต้ปัจจุบัน ลุ่มแม่น้ำโขงตอนกลาง ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตลอดจนแหลมมลายู

ตามหลักฐานที่ได้จากจีน กล่าวว่า อาณาจักรนี้ก่อตั้งขึ้นเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 1 เรื่องราวของอาณาจักรฟูนันในระยะแรกปรากฏอยู่ในบันทึกของทูตจีน 2 คน คือ คัง ไถ (K'ang T'ai) และ ชู ยิง (Chu Ying) ซึ่งได้เดินทางมาทั้งอาณาจักรฟูนันในคริสต์ศตวรรษที่ 3 แม้ว่าคัง ไถฉบับจริงจะสูญหายไป แต่ก็ยังมีหลักฐานปรากฏอยู่ในพงศาวดารจีนและสารานุกรมของจีน (Encyclopaedia) พอสุมทรว คัง ไถ ได้กล่าวว่า "พระราชองค์แรกของอาณาจักรฟูนันทรงพระนามว่า ฮวนเถียน (Houen-t'ien) หรือเกาณฑินยะ (Kaundinya) ตามตำนานกล่าวว่า ท่านผู้นี้ได้มาจากประเทศอินเดีย หรือแหลมมลายู หรือหมู่เกาะอินโดเนเซีย โดยฝันว่าเหวดคาประจำตระกูลได้มอบศรให้และส่งให้ลงเรือไป ครั้นตอนเช้า เกาณฑินยะ ได้พบศรวางอยู่ที่โคนต้นไม้ในเหวลอย จึงได้ลงเรือมาจนถึงอาณาจักรฟูนัน นางกษัตริย์แห่งอาณาจักรนั้นทรงนามว่า ลิวเย (Liu-ye) หรือ willow-leaf ต้องการที่จะปล้นสะคมและยึดเรือลำนั้น เกาณฑินยะจึงแปลงศรไปทะลุเรือนางลิวเย นางก็ตกใจกลัว จึงยอมอ่อนน้อมเป็นภรรยาของเกาณฑินยะ ขณะนั้นนางไม่ได้สวมเสื้อผ้า เกาณฑินยะจึงพับผ้าเข้าและสวมลงไปบนศีรษะของนาง ต่อจากนั้น เขาก็ขึ้นปกครองประเทศและสืบเชื้อพระวงศ์ต่อมา ¹

1. Quoted in G. Coedis, The Indianized States of South East Asia, p.37

เรื่องที่ ดัง โถ เล่านี้ ได้เค้าโครงมาจากเรื่องราวของอินเดีย ซึ่งมีปรากฏ
อยู่ในศิลาจารึกภาษาสันสกฤตของอาณาจักรจัมปา (Champa) ซึ่งกล่าวว่า พราหมณ์เภาดพินยะ
ได้รับหอก (javelin) จากพราหมณ์อัสวัตถามัน (As'vatthaman) ซึ่งเป็นบุตรแห่ง
พราหมณ์โธระ (Drona) ได้หอกนั้นเพื่อไปสร้างราชธานีในแห่งใหม่ ต่อมาได้แต่งงาน
กับธิดาพระยานาค (Nagas) ซึ่งมีนามว่า โสมมา (Soma) และสืบเชื้อสายต่อมา อาจ
สันนิษฐานได้ว่า อาณาจักรนี้จะอยู่ในระยะประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ 1 เพราะปรากฏ
เรื่องราวของผู้นั้นอยู่ในหลักฐานของจีนในคริสต์ศตวรรษที่ 2

ตามประวัติศาสตร์ราชวงศ์เหลียง (The Liang History) กล่าวว่า
ลูกหรือหลานของพระเจ้าฮวนเต็กน คือ พระเจ้าฮัน พัน ฮวง (Hun-p'an-huang)
ได้ครองราชย์ต่อมา ต่อจากนั้นก็ถึงสมัยโอรสของพระองค์ คือ พัน พัน (P'an-p'an)
ได้ขึ้นเป็นกษัตริย์ แต่ได้มอบอำนาจสิทธิขาดให้แก่ขุนพลนามว่า พันมัน (Fan Man) หรือ
พันชิมัน (Fan-shi-Man) เมื่อ P'an-P'an ครองราชย์ได้ 3 ปี ก็สิ้นพระชนม์
ประชาชนจึงได้เลือกพันมัน หรือ พันชิมันขึ้นเป็นกษัตริย์ พันมันทรงดำรงตำแหน่งมหाराชา
แห่งอาณาจักรฟูนัน (The Great King of Fu-Nan) ทรงมีความกล้าหาญ และมี
ความสามารถมาก ทรงขยายอาณาเขตจนได้เมืองขึ้นหลายเมือง สมัยนี้อาณาจักรฟูนันมีกอง
ทัพเรือที่เข้มแข็ง มีการต่อเรือขนาดใหญ่ โฉมที่อาณาจักรใกล้เคียงได้มากกว่า 10 อาณา
จักร ปรากฏชื่อว่า ชูตูกัน (Ch'u-tu-k'un) เซาซี (Chiu-chih) และเทียนซัน
(Tien-sun) เป็นต้น อาณาเขตของพันมันได้ขยายกว้างขวางออกไปมาก (ปรากฏตาม
พงศาวดารราชวงศ์เหลียงว่ากว้างขวางประมาณ 5,000 - 6,000 ลี¹ 1 ลี เท่ากับ
ราว 576 เมตร)

การขยายอาณาเขตของพันมัน²

ทางทิศตะวันออก ขยายอาณาเขตไปถึงเขตเมืองญาคริง (Nha-trang)
ซึ่งปรากฏเรื่องนี้ในจารึกสันสกฤตเก่าแก่ คือ ศิลาจารึกสันสกฤตที่ค้นพบที่โวกาญ (Vo-canh)
บริเวณเมืองญาคริง ประเทศเวียดนามใต้ พันมันอาจจะทรงพระนามในภาษาสันสกฤตว่า

1. Op.cit., p. 38

2. G. Coedis, The Making of South East Asia, 1969, p. 58

ศรีมาระ (Shri Mara) ศิลาจารึกนี้เป็นของผู้ที่ครองราชย์ต่อจากพระองค์ ตัวอักษร
ที่ใช้มีอายุประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 3

ทางใต้ ขยายไปสู่ทางตอนเหนือของคาบสมุทรมาเลย์ ซึ่งอาจจะมีจุดประสงค์
เพื่อหาเส้นทางการค้าทางทะเลและการขนส่งทางบก

ทางตะวันตก ขยายไปถึงพม่าตอนใต้ ซึ่งพินันได้ขึ้นพระชนม์ลงในขณะยก
กองทัพไปรุกรานอาณาจักรซินลิน (Chin-lin) หรือเรียกว่า (Golden Frontier)
ซึ่งอาจหมายถึงสุวรรณภูมิ หรือดินแดนทอง (goldland) ในตำราภาษาบาลี หรือ
สุวรรณกุธยะ (Suvarnakudya) หรือกำแพงทอง (gold wall) ในตำรา
ภาษาสันสกฤต อันได้แก่ประเทศพม่าภาคใต้ หรือแหลมมลายู

ผู้สืบต่อจากพินัน คือ พันจัน (Fan Chan) ซึ่งในสมัยนี้มีความสำคัญมาก
เพราะได้เริ่มทำไมตรีกับอินเดียและจีน หลักฐานกล่าวว่า ในคริสต์ศตวรรษที่ 5 เชียง-
ลี่ (Chia-hsiang-li) แห่งเมืองตันยั้ง (Tan-yang) ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของ
อินเดียได้เดินทางข้ามประเทศอินเดียมายังอาณาจักรพูนัน และได้เล่าเรื่องเกี่ยวกับอินเดีย
ถวายพระเจ้าพันจัน พระองค์จึงส่งพระญาติองค์หนึ่งนามว่า ซูวู (Su-wu) ไปยังประเทศ
อินเดีย ทานผู้นี้ได้ลงเรือที่ ไท ชิว ลี (T'ou-chu-li) ซึ่งอาจจะเป็นเมืองคักโกละ
ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของอาณาจักรพูนันนั้น ได้แผ่ขยายลงมาถึงมหาสมุทรอินเดีย คณะ
ทูตพูนันได้แล่นเรือขึ้นไปตามแม่น้ำคงคาจนถึงเมืองหลวงของราชวงศ์มูรุธะ (Murunda)
กษัตริย์อินเดียได้รับรองคณะทูตพูนันเป็นอย่างดี และตอบกลับได้ฝากมาพันธุอินเดียชิว
(Indo-scythian) จำนวน 4 ตัวมาถวายเป็นของขวัญแก่กษัตริย์พูนันด้วย และส่ง
ชาวอินเดียชิวชง (Ch'en-sung) ให้ร่วมเดินทางกลับมาด้วย

นอกจากนี้ประวัติศาสตร์จีนสมัยสามก๊ก (History of the Three Kingdom)
ได้กล่าวว่า ใน ค.ศ. 243 อาณาจักรพูนันได้ส่งคณะทูตมายังประเทศจีนพร้อมด้วยนักดนตรี
และผลิตผลภายในประเทศเป็นเครื่องราชบรรณาการ ซึ่งระยะนี้ก็อยู่ในสมัยพันจันเช่นกัน
สันนิษฐานว่า อาจเป็นพระเจ้าพันจันที่โปรดให้จารึกข้อความภาษาสันสกฤตที่กล่าวมาข้างต้น
พระองค์กล่าวว่า พระองค์อยู่ในราชสกุลของพระเจ้าศรีมาระ ซึ่งที่นี้อาจจะเป็นไปได้อีก เพราะ
พันจันทรงเป็นโอรสของพระเจ้าชุกกีนีหรือพระชนินุราชของพระเจ้าศรีมาระ หรือพินัน

.....
กริสนาและโคธาวารี พวกपालวะเป็นชาวอารยัน ศิลปะแบบपालวะเรียกว่า ศิลปะแบบ
อมราวตี

อารยธรรมที่รับไว้ในรัชกาลเกณฑินยะที่ 2 คือ

- การรับอักษรแบบपालวะ

- การนับเดือน ปี แบบศกะ (Saka) ของอินเดีย

- ใช้คำว่า Varman ต่อท้ายพระนามของกษัตริย์ ดังนั้นกษัตริย์ผู้นั้นองค์

หลัง ๆ จึงมีคำว่า วรมัน ต่อท้ายพระนามเป็นส่วนใหญ่

